स्थिति सूचक

नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकको त्रैमासिक प्रकाशन

वर्ष ११, अङ्क १

(२०७८ पुस १७ गतेदेखि २०७८ चैत १७ गतेसम्म)

कर्णाली प्रदेशको

मानव अधिकार अवस्था विश्लेषण

कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकारको अवस्था कस्तो रह्यो भन्ने जानकारी दिने अभिप्रायले इन्सेकले हरेक वर्ष तीन/तीन महिनामा मानव अधिकार स्थितिसूचक प्रकाशन गर्ने गर्दछ। सन् २०२२ को जनवरीदेखि मार्चसम्म भएका मानव अधिकार उल्लङ्घन र ज्यादतीका घटनाको तथ्याङ्कसहितको विश्लेषण यस प्रतिवेदनमा गरिएको छ। इन्सेकका जिल्ला प्रतिनिधिले पीडित तथा उनका परिवार र घटनासँग सम्बन्धित सरोकारवाला निकायसँग भेट गरी घटनाहरूको पुर्नपुष्टि गर्दै अभिलेख गर्ने गरिएको छ।

इन्सेकको अभिलेख अनुसार कर्णाली प्रदेशका १० जिल्लामा सन् २०२२ जनवरीदेखि मार्चसम्मको अवधिमा मानव अधिकारको अवस्था अघिल्लो तीन महिना (सन् २०२१ अक्टोवरदेखि २०२१ डिसेम्बरसम्म) को तुलनामा सुधार भएको पाइएन। कर्णाली प्रदेशमा अघिल्लो तीन महिनामा ९४ जना पीडित भएका थिए भने यस अवधिमा १ सय १५ जना पीडित भएको इन्सेकले अभिलेख गरेको छ। यस अवधिमा राज्यपक्षबाट भएका मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनामा १७ जना पुरुष पीडित भए। जसमध्ये सम्मानित रुपमा बाँच्न पाउने अधिकारबाट एक जना, गिरफ्तारबाट १५ जना र आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकारबाट एक जना पीडित भएको पाइयो। अघिल्लो तीन महिनामा राज्यपक्षबाट भएका घटनामा १० जना पीडित भएका थिए। यस अवधिमा भएका घटनामा गैरराज्य पक्षबाट महिला तथा बालिका बढी पीडित भए। विगत तीन महिनाको तुलनामा यस अवधिमा बाल अधिकारका घटनामा केही सुधार भएको पाइयो। अघिल्लो तीन महिनामा १५ जना बालबालिका पीडित भएका थिए भने यस अवधिमा १२ जना बालिका पीडित भए। यस अवधिमा महिला अधिकारका घटनामा ६१ जना महिला पीडित भए। अघिल्लो तीन महिनामा महिला अधिकारका घटनामा ४२ जना पीडित भएका थिए। यस अवधिमा सल्यान, जुम्ला र रुकुमपश्चिम जिल्लामा तीन जना महिलाको परिवारजनबाट हत्या भयो। परिवारजनबाट हत्या हुनेमा सल्यानको कुमाख गाउँपालिका–५ की ४६ वर्षीया रामकली दमाइ, रुकुम पश्चिम बाँफीकोट गाउँपालिका – ९ झुला निवासी २६ वर्षीया कमला खनाल र जुम्ला गुठीचौर गाउँपालिका–३ गज्याङ्गोटकी २७ वर्षीया छायादेवी धराला (बुढा) रहेकी छन्। तीन ओटै घटनाका आरोपित मृतकका पति रहेको भन्दै पीडित पक्षले प्रहरीमा उजुरी दिएको घटना इन्सेकले अभिलेख गरेको छ।

डोल्पा जिल्लाको शे फोक्सुण्डो गाउँपालिका, त्रिपुरासुन्दरी नगरपालिका र डोल्पोबुद्ध गाउँपालिका अन्तरगतका केही स्वास्थ्य चौकीमा ०७८ चैतको पहिलो हप्ताबाट टेट्रा साइक्लिन, जेभी पाउडर, एम सि पाउडर, स्प्रीट, टिन्चर, भिटामिन वि कम्प्लेक्स, ल्वाङको तेल, आइक्रोफिन, क्यालामाइन लोसन, म्याग्नेसोयम सल्फेट,

अक्सिटोसीन, वेन्जाइल वेन्जोइन, पारासिटामोल, जिन्क र ओरामाइन भ्यालेट लगायतका सरकारले निशुल्क उपलब्ध गराउने औषधिको अभाव भएको विषय इन्सेकले अभिलेख गऱ्यो । नेपाल सरकारबाट दिइने निःशुल्क औषधि सम्बन्धमा आम नागरिकलाई पर्याप्त जानकारी नहुनु साथै तोकिए अनुसारका औषधि स्वास्थ्य संस्थामा नपुग्नु लगायतका समस्या यस अवधिमा यथावत रहेको पाइयो।

खाद्य व्यवस्थापन तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेड मुगु अन्तरगत सोरु गाँउपालिका-९ कालै खाद्य बिक्री केन्द्रमा ढुवानीको जिम्मा लिएको ठेकदारले समयमा खाद्य ढुवानी नगर्दा यी क्षेत्रका उपभोक्ता सहुलियतको खाद्यान्न पाउनबाट बञ्चित भएको पाइयो। आर्थिक रूपमा विपन्न र सामाजिक रूपमा पिछडिएको कर्णालीका अधिकांश बस्तीका नागरिकले वर्षभरी पेटभर खान पाएनन्। छाक टार्नै मुस्किल हुने स्थानीयलाई पोषणयुक्त खाना केवल सपना मात्र भयो। पोषणयुक्त खाना र चेतनाको अभावमा कर्णाली क्षेत्रका बालबालिकामा कुपोषणको शिकार हुने क्रम रोकिएन। डोल्पाको त्रिपुरासुन्दरी नगरपालिकाका ज्येष्ठ नागरिकले एक आर्थिक वर्ष बित्न लागिसक्दा समेत सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउन सकेनन्।

कारागारमा क्षमता भन्दा बढी कैदी रहेको समस्या विगतको जस्तै यस अवधिमा पनि प्रायः सबै जिल्लामा पाइयो। थुनुवा र कैदी एकै ठाउँमा राखिएको, कारागारमा शौचालयको अभाव, खानेपानीको राम्रो व्यवस्था नभएको अनुगमनका क्रममा पाइयो।

नारायण सुवेदी
प्रदेश संयोजक

घटनाका प्रकार अनुसार पीडित सङ्ख्या
(जनवरी-मार्च २०२२)

	राज्यपक्षबाट			अन्यपक्षबाट			
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	कूल जम्मा
कुटपिट				१६	१	१७	१७
बाल अधिकार				१२		१२	१२
अमानवीय व्यवहार				२	१	३	३
हत्या		१	१	२		२	२
गिरफ्तारी		१५	१५				१५
आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार		१	१				१
घाइते				१	१	२	२
महिला अधिकार				६१		६१	६१
धम्की					१	१	१
जम्मा		१७	१७	९४	४	९८	११५

कर्णाली प्रदेशको मानव अधिकार अवस्था : तीन महिनाका प्रतिनिधिमूलक घटना

(२०७८ पुस १७ गतेदेखि २०७८ चैत १७ गतेसम्म)

नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार

सम्मानितरूपले बाँच्न पाउने अधिकार

हत्या

सुर्खेत

सुर्खेत प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएका कालिकोट जिल्ला तिलागुफा नगरपालिका-३ का ३१ वर्षीय कृष्ण हमाल 'मिनी' को सुर्खेत प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको अवस्थामा फागुन २१ गते सुर्खेतमा मृत्यु भयो। हमाल फागुन २० गते राति नेपालगञ्जबाट सुर्खेत आउँदै गरेको भे १ क ९२२ नम्बरको मिनि ट्रकमा सवार उनलाई मदिरा सेवन गरेको भन्दै वीरेन्द्रनगरस्थित सुब्बाकुना प्रहरी चेकपोष्टमा केरकार गरी नियन्त्रणमा लिएर निर्घात कुटपिटबाट मृत्यु गरेको आफन्तको आरोप छ। पीडितका आफन्तले प्रहरीको कुटपिटबाट मृत्यु भएको दावी गर्दै सुब्बाकुना प्रहरी चेकपोष्टका इन्चार्ज ४२ वर्षीय प्रहरी सहायक निरीक्षक शेर सिंह धामी विरुद्ध फागुन २२ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुर्खेतमा जाहेरी दिए। आरोपित धामी तारिख र धरौटीमा रिहा भए। जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा मृतकका परिवारलाई अधिकतम राहतको व्यवस्था गर्ने र घटनामा संलग्न व्यक्तिलाई कानुनी कारबाही गर्ने सहमतिपछि मृतकका परिवारले फागुन २४ गते शव प्रदेश अस्पताल सुर्खेतमा पोष्टमार्टम गरी मृतकका परिवारले शव बुझी सद्गत गरेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले बतायो। जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा अधिकतम राहतको व्यवस्था गर्ने भन्ने सहमति भएपनि मृतकका परिवारले हालसम्म राहत पाएका छैनन्।

कुटपिट

राज्यपक्षबाट

कालिकोट

शुभकालिका गाउँपालिका-८ की ३५ वर्षीया मनिषा कामीलाई २०७८ माघ २ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयका इन्सपेक्टर भुपेन्द्र शाहीले कुटपिट गरी घाइते बनाए। कुटपिटबाट पीडितको घाँटी र कानमा चोट लागेको थियो। पीडितले आफ्नी छोरीलाई शाब्दिक दुर्व्यवहार गरेको भन्दै जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा निवेदन दिन जाँदा इन्स्पेक्टर शाहीले कुटपिट गरेको इन्सेक प्रतिनिधिलाई बताइन्। घाइतेको उपचार जिल्ला अस्पतालमा भयो। पीडित पक्षले माघ २ गते उजुरी दिन जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा जाँदा प्रहरीले उजुरी दर्ता गर्न नमानेपछि पीडित परिवारले माघ ३ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय घेराउ गरेपछि आरोपित इन्स्पेक्टरले माघ ५ गते माफी मागेर ३५ हजार रुपियाँ क्षतिपूर्ति दिएपछि दुवै पक्षबीच मिलापत्र भयो ।

अन्यपक्षबाट

कालिकोट

खाँडाचक्र नपा-२ निवासी सोही क्याम्पसका लेखापाल ४८ वर्षीय पदम बहादुर विष्टलाई २०७८ माघ २५ गते महावै गाउँपालिका-४ निवासी तिला कर्णाली बहुमुखी क्याम्पस प्रमुखमा कार्यरत ३९ वर्षीय लक्ष्मण सिंहले कार्यकक्षमा कुटपिट गरी घाइते बनाए। पीडित विष्टले जिल्ला प्रहरी कार्यालय, कालिकोटमा माघ २६ गते आरोपितविरुद्ध उजुरी दिए। घाइतेको उपचार जिल्ला अस्पताल, कालिकोटमा भयो। प्रहरीले आरोपीलाई माघ २८ गते गिरफ्तार गरी साधारण तारेखमा रिहा गऱ्यो ।

रास्कोट नगरपालिका-५ निवासी रेडियो प्रदेश आवाज एफएममा कार्यरत ३५ वर्षीय पत्रकार रत्नबहादुर कार्कीलाई समाचारको विषय लिएर खाडाचक्र नपा-१ बस्ने नेकपा (माओवादी केन्द्र) कर्णाली प्रदेश सचिव ५३ वर्षीय धनजित शाहीले चैत ५ गते टेलिफोनमार्फत मार्ने धम्की दिए। आरोपित शाहीले पार्टीलाई हानी हुने गरी रेडियोमा समाचार प्रसारण गरेको भन्दै फोनमार्फत मार्ने तथा रेडियो तोडफोड गर्ने धम्की दिएको पीडित कार्कीले बताए। पीडितले आरोपितविरूद्ध चैत ७ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय, कालिकोटमा उजुरी दिए। प्रमुख जिल्ला अधिकारी रामहरी शर्माले समाचारको विषयलाई लिएर पत्रकारमाथि हातपात गर्नु गलत भएको बताउँदै पीडितको उजुरीका आधारमा घटनामाथि अनुसन्धान गर्ने इन्सेक प्रतिनिधिलाई बताए।

रुकुम पश्चिम

चौरजहारी नगरपालिका-७ निवासी नेकपा (एमाले) का कार्यकर्ता २५ वर्षीय ससी सार्कीलाई २०७८ फागुन २१ गते चौरजहारी नगरपालिका- ५ लहरेसीमल निवासी नेकपा माओवादी केन्द्रको भातृ सङ्गठन योङ कम्युनिष्ट लिग नेपालका चौरजहारी नगरपालिकाका नगर अध्यक्ष २९ वर्षीय एल.बि कटवाल भनिने लालबहादुर कटवाल, सदस्यहरू सोही नगरपालिका- ४ मनकोटका २८ वर्षीय रमेश केसीले यदु गौतमको स्मृति दिवसमा जाँदै गर्दा बाटोमा कुटपिट गरी घाइते बनाए। घाइतेको चौरजहारी मिसन अस्पतालमा प्राथमिक उपचार भयो । घटनामा संलग्नहरू फरार रहेको र उनीहरूको खोजी कार्य भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रमुख डीएसपी ध्रुवकुमार श्रेष्ठले बताए।

अभिव्यक्ति, भेला तथा सङ्गठित हुने अधिकार

सुर्खेत

एमसीसी परियोजना पारितको विरोधमा ०७८ फागुन १६ गते गरिएको बन्दमा प्रदर्शनकारीले प्रहार गरेको ढुङ्गा लागेर वीरेन्द्रनगर नगरपालिका-६ का होटल व्यवसायी ३८ वर्षीय रणबहादुर डाँगीको टाउकोमा चोट लागेर घाइते भए भने सोही स्थानको शाही खाजा घरकी १२ वर्षीया सुजाता शाही घाइते भइन्। आफ्नै होटेलमा काम गरिरहेको समयमा प्रदर्शनकारीले पार्टी कार्यालय र सुरक्षाकर्मीमाथि प्रहार गरेको ढुंगा लागेर घाइते भएका शाहीको फागुन १६ गते स्थानीय माया नर्सिङ होममा उपचार भयो भने, टाउकोमा गहिरो चोट लागेका डाँगीलाई स्थानीय देउती अस्पतालमा प्राथमिक उपचारपछि प्रदेश अस्पताल सुर्खेतमा पठाइएकोमा त्यहाँ पनि उपचार सम्भव नभएपछि प्रदेश अस्पतालले फागुन १७ गते नेपालगञ्ज मेडिकल कलेजमा रिफर गरेकोमा सोही दिन नेपालगञ्जबाट पनि अन्नपूर्ण न्युरो अस्पताल काठमाडौं पठाइयो।

कालिकोट जिल्ला सान्नी त्रिवेणी-९ घर भई सुर्खेत वीरेन्द्रनगर-३ मुलपानी निवासी नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी निकट अखिल क्रान्तिकारी सुर्खेत जिल्ला इन्चार्ज २९ वर्षीय तुलाराज तिरुवालाई २०७८ फागुन ४ गते अमेरिकी सहयोग मिलेनियम च्यालेन्ज कर्पोरेशन (एमसीसी) को विरोधमा नेपाल बन्दको आह्वान गर्दै हिँडेको अवस्थामा प्रहरीले एरिचोक नजिकबाट गिरफ्तार गऱ्यो। तिरुवा सोही दिन साँझ ६ बजे रिहा भए।

एमसीसी परियोजना पारित भएपछि विरोधस्वरुप प्रर्दशनमा उत्रिएर तोडफोड तथा आगजनी गरेको आरोपमा वीरेन्द्रनगर नगरपालिका-१२ का ३० वर्षीय रमेश प्रसाद रेग्मी, सोही नगरपालिका-३ का १८ वर्षीय अशोक शाही, सोही नगरपालिका-६ का २४ वर्षीय निलेश खड्का, अछाम जिल्ला पञ्चदेवल बिनायक गाउँपालिका-५ का २० वर्षीय छत्रबहादुर शाही, सोही गाउँपालिका-३ का १८ वर्षीय बिनोद बुढा, कालिकोट जिल्ला सान्नी त्रिवेणी गाउँपालिका-४ का २० वर्षीय ललितजंग केसी, शुभकालिका गाउँपालिका-४ का २६ वर्षीय दिलबहादुर शाही, दैलेख जिल्ला महावु गाउँपालिका-१ का २६ वर्षीय नेत्रबहादुर साउद, गुराँस गाउँपालिका-३ का २३ वर्षीय पूर्णबहादुर शाही, डुङ्गेश्वर गाउँपालिका-६ का २४ वर्षीय नविन प्रकाश न्यौपाने, दुल्लु नगरपालिका-८ भई वीरेन्द्रनगर नगरपालिका-६ मा बस्दै आएका २८ वर्षीय रमेश विक, धादिङ जिल्ला शिद्धलेख गाउँपालिका-१ का २६ वर्षीय भेषबहादुर चितौरे मगरलाई २०७८ फागुन १६ गते प्रहरीले गिरफ्तार गरी सार्वजनिक शान्ति विरुद्धमा मुद्धा चलायो भने वीरेन्द्रनगर-११ का ३६ वर्षीय भक्तबहादुर शाही र सोही ठाउँका ३४ वर्षीय रत्नबहादुर शाहीलाई सुर्खेत जिल्ला अदालतबाट म्याद थप गरी अभद्रव्यवहार विरुद्धको मुद्धा चलायो। हाल सबै जना १०/१० हजार रुपैयाँ धरौटीमा रिहा भए।

अमानवीय व्यवहार

दैलेख

दुल्लू नगरपालिका-९ की वडासचिव ४५ वर्षीया रत्ना गिरी र सोही ठाउँकी बासिन्दा दुल्लू नगरपालिका-९ की सामाजिक परिचालक भगवती न्यौपानेलाई २०७८ माघ १३ गते दिउँसो कार्यालय कार्यकक्षमा बन्धक बनाएको भन्दै जिल्ला प्रहरी कार्यालय दैलेखमा परेको उजुरीका आधारमा दुल्लू नगरपालिका-९ पादुकाका ३६ वर्षीय प्रेमबहादुर भण्डारी, १९ वर्षीय नरेन्द्र भण्डारी, २६ वर्षीय हरिश भण्डारी, ५० वर्षीय कृष्ण भण्डारी, २५ वर्षीय इश्वर भण्डारी, १९ वर्षीय हिमाल भण्डारी, ३५ वर्षीय हिमबहादुर भण्डारी, ४६ रामबहादुर सुनारलाई माघ २० गते, सोही ठाउँका ३८ वर्षीय छितारामथापालाई माघ १४ गते र १६ वर्षीय खेमराज पोखरेललाई माघ १७ गते प्रहरीले गिरफ्तार गऱ्यो। कार्यालयमा सेवा लिने प्रक्रियाको विषयमा विवाद हुँदा वडा कार्यालय बाहिर ताला लगाएका थिए। घटनाको जानकारी पाएपछि जिल्ला प्रहरी कार्यालय दैलेखका सूचना अधिकारी प्रहरी इस्पेक्टर इन्द्रजीत सुनारको नेतृत्वको प्रहरी टोलीले आन्दोलनकारीलाई नियन्त्रणमा लिनुसँगै बन्धक बनाइएकाहरुलाई मुक्त गरेको थियो।

प्रहरीले गरेको अनुन्धानको आधारमा जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय दैलेखले माघ २४ गते उनीहरू विरुद्ध जिल्ला प्रशासन कार्यालय दैलेखमा अभद्र व्यवहार सम्बन्धी अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको माघ २४ गतेको आदेशले नौ जनालाई जनही २० हजार धरौटीमा रिहा र प्रेमबहादुर भण्डारीका सम्वन्ध अघिल्लो मुद्दामा प्रमुख जिल्ला अधिकारी हरि प्याकुरेलको इजलासबाट तोकिएको तीन महिना कैद भुक्तान गर्न दैलेख कारागार पठाइएको नासु तिलक न्यौपाने बताए।

जाजरकोट

छेडागाड नगरपालिका६ का वडाध्यक्ष ५२ वर्षीय रामबहादुर केसीलाई २०७८ माघ ५ गते नेकपा (विप्लव) निकट विद्यार्थी संगठन अखिल (क्रान्तिकारी) जाजरकोटका कार्यकर्ताले मोसो तथा जुत्ताको माला लगाए। अखिल क्रान्तिकारी जाजरकोटले सामाजिक सञ्जाल फेसबुकमा एउटा विज्ञप्ती जारी गर्दै जनविकास माद्यमिक विद्यालयको फिल्ड निर्माणमा ९ लाख रुपियाँ हिनामिना गरेको, अफ्गान पुल्ला सडक निर्माणमा ७० लाख रुपियाँ बजेटबाट १७ लाख घुस खाएको, राधेदेखि विराखोला सडक स्तरउन्नतिमा ५ लाख रुपियाँ हिनामिना गरेको, कोभिड-१९ लाई नियन्त्रण गर्न उपलब्ध भएको रकम ७८ हजार रुपियाँ वडा सचिवको किर्ते हस्ताक्षर गरी चेक साटेर हिनामिना गरेको, बाहुन गाउँदेखि अफ्गान खानेपानी योजनाबाट २५ लाख रुपियाँ हिनामिना गरेको, स्वास्थ्य चौकीको सोलार खरिदमा सबै काम सम्पन्न भएको तर कमिसन मागेर पैसा निकासा गर्न नदिएको, थालीखोला मुहानबाट जेवा खानेपानी योजनाबाट ७ लाख रुपियाँ हिनामिना गरेको, सरकारले विकास योजनाका लागि दिएको प्राप्त बजेटलाई काम गुणस्तरीय नगरी आफ्नो जीवन मात्र समृद्ध बनाएको आरोप विज्ञप्ति मार्फत लगाएको छ। घटनाको विषयमा पीडित पक्षले हालसम्म उजुरी कतैपनि दिएका छैनन्।

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका-८ सुर्खेत निवासी हाल जिल्ला अस्पताल जाजरकोटमा निमित्त व्यवस्थापक पदमा कार्यरत ५२ वर्षीय टिकाराम जैसीलाई ०७८ फागुन ३० गते (विप्लव) निकट युवा संगठन जाजरकोटका कार्यकर्ताले मोसो तथा जुत्ताको माला लगाए। युवा संगठन जाजरकोटले सामाजिक सञ्जाल फेसबुकमा एउटा विज्ञप्ती जारी गर्दै स्वास्थ्य प्रमुख जैसीले कोरोना लगायत यसका लागी नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालय बाट आ.व ०७७/०७८ मा प्राप्त २ करोड १२ लाख रुपियाँमा २५ वटा बेड र कार्यालयमा आवश्यक सामान मिलेमतोमा खरिद गरी १० लाख भ्रष्ट्राचार गरेको, प्रदेश कार्यालयबाट कोभिड- १९ को महामारीमा बिरामी स्थान्तरणका लागी एम्बुलेन्स खरिद गर्न भनी पठाएको १० लाख रुपियाँमा एम्बुलेन्स खरिद नगरी अन्य शीर्षकमा खर्च गरी २ लाख रुपियाँ भ्रष्ट्राचार गरेको जिल्ला अस्पताल जाजरकोटमा खरिद गरिएको एक्सरे मेसिन २६ लाख रुपियाँ पर्नेमा ६० लाखमा खरिद गरी ३४ लाख रुपियाँ भ्रष्ट्राचार गरेको लगाएत १६ बुँदे आरोप लगाउँदै मोसो तथा जुत्ताको माला लगाएको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ। पीडितले घटनामा संलग्न दुई जना भेरी नपा-१ का ३१ वर्षीय डिलबहादुर राना र कुशे गापा-५ का २६ वर्षीय गोविन्द चन्द लाई कानुनी कार्वाहीका लागी जिल्ला प्रहरी कार्यालय जाजरकोटमा कार्यालयको तर्फबाट ०७८ चैत १ गते निवेदन पेश गरेको पीडितले बताए। प्रहरीले घटनामा संलग्न भएको आशंकामा भेरी नपा- ७ का २३ वर्षीय नेकपा विप्लव समुहका अखिल क्रान्तिकारी विद्यार्थी संगठन जाजरकोटका संयोजक दिपेन्द्र सिंहलाई ०७९ वैशाख ५ गते गिरफ्तार गरेको थियो भने फरार रहेका डिल्लीबहादुर राना र गोविन्द चन्दलाई ०७९ वैशाख १० गते गिरफ्तार गरेको छ। जिल्ला प्रहरी कार्यालय जाजरकोटका डिएसपी सन्तोष निरौलाका अनुसार घटनाका अहिले अनुसन्धान भइरहेको बताए।

बाल अधिकार

हत्या

दैलेख

तीन वर्षीया छोरी मुना सार्कीलाई २०७८ माघ २७ गते बिष खुवाई हत्या गरेको आरोपमा दाङ जिल्लाको घोराही नगरपालिका-१२ रतनपुर घर भई हाल माइतीघर गुराँस गाउँपालिका-२ लम्चुरीमा बस्ने २१ वर्षीया हरिमाया रावललाई प्रहरीले फागुन ४ गते गिरफ्तार गऱ्यो। एक वर्षदेखि माइतीघरमा बस्दै आएकी हरिमायाले भाउजुसँगको विवादपछि आफू र छोरी समेत माघ २७ गते तरकारीका लागि घरमा राखिएको 'मेडासिड' नामको बिषादी खाएकोमा उपचार चल्दै गर्दा फागुन ४ गते छोरीको मृत्यु भएको थियो। आरोपितविरुद्ध फागुन ४ गते हरिमायाकी सासु डिलसरा सार्कीले जिल्ला प्रहरी कार्यालय दैलेखमा उजुरीमा दिइन्। पति प्रवीण सार्कीले घरमा कुटपिट गरी घर निकाला गरेको कारण माइतीमा बस्दै आएको बेला आफू र छोरीलाई बिष खुवाएको घटनामा छोरी मुना सार्कीको मृत्यू भएको थियो। बिष खुवाइए लगतै उपचारका लागि सुर्खेत पुऱ्याएको जानकारी पाएपछि उपचार चलिरहेको बेला आरोपित हरिमायाकी सासु डिलसरा सार्की माघ २९ गते सुर्खेत अस्पताल पुगेकी थिइन्। नातिनी मुना सार्कीको उपचारकै क्रममा फागुन ४ गते मृत्यू भएपछि

बालबालिकाविरुद्ध भएका हिंसाबाट पीडित सङ्ख्या
(जनवरी-मार्च २०२२)

बलात्कार	७
यौन दुर्व्यवहार	३
बालविवाह	३
जम्मा	**१३**

डिलसराले त्यही दिन प्रहरीमा कर्तव्य ज्यानसम्बन्धी उजुरी गरेकी हुन्। मृतक बालिकाको शवको परीक्षण कर्णाली प्रदेश अस्पताल सुर्खेतमा फागुन ४ गते भयो, शव परीक्षणपछि आरोपित हरिमायाकी सासु डिलसराले शव बुझी लिएर सुर्खेतको कालागाउँ जंगलमा गाडिएको पीडित पक्षले बतायो। प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयमार्फत् जिल्ला अदालतमा फागुन २७ गते कर्तव्य ज्यान सम्बन्धी अभियोग दर्ता गऱ्यो। अभियोग सम्वन्धमा फागुन २९ गते भएको थुनछेक बहसपछि जिल्ला अदालतका न्यायाधीश दण्डपाणी लामिछानेको इजलासले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाइएको अदालतका श्रेस्तेदार उपसचिव इन्द्रबहादुर कार्कीले बताए।

बलात्कार, यौन दुर्व्यवहार

कालिकोट

१६ वर्षीया बालिकालाई ०७८ पुस १८ गते यौन दुर्व्यवहार गरेको भन्दै दैलेख जिल्ला घरभई कालिकोटमा बस्दै आएका २४ वर्षीय ललित विष्टविरुद्ध पीडितले पुस १९ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिइन। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण पुस १९ गते जिल्ला अस्पताल कालिकोटमा भयो। घटना पश्चात आरोपित फरार रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका इन्सपेक्टर भुपेन्द्र शाहीले बताए।

दैलेख

१६ वर्षीया बालिकालाई २०७८ फागुन २ गते बलात्कार गरेको भन्दै १७ वर्षीय बालकविरुद्ध पीडित पक्षले फागुन ९ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिए। आरोपितले विवाह गर्ने बाहनामा फागुन २ गते आफन्तको घरमा बलात्कार गरी फागुन ३ गते दैलेख बजारमा बेवारिसे अवस्थामा छोडेका थिए। घटनापश्चात फरार आरोपितको खोजी र घटनाको अनुसन्धान भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय दैलखका इन्स्पेक्टर इन्द्रजीत सुनारले बताए।

१३ वर्षीया बालिकालाई २०७८ फागुन २० गते बिहान चामुण्डाबिन्द्रासैनी नगरपालिका-४ बुडेलीको २४ वर्षीय नविन शाहीले बलात्कार गरेको भन्दै पीडित पक्षले फागुन २१ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले फागुन २० गते घरबाटै गिरफ्तार गऱ्यो। आरोपितले बालिकालाई आफ्नो घरमा बोलाएर कुटपिट गरी बलात्कार गर्दा बालिका चिच्याएपछि छिमेकीहरु जम्मा भएर बालिकालाई उद्धार र आरोपितलाई नियन्त्रणमा लिई जम्बुकाँध प्रहरी चौकीबाट खटिई गएको प्रहरी टोलीले गिरफ्तार गरेको थियो। बालिकाको ढाड, टाउकोमा चोट लाग्नुसंगै यौनाङ्गमा घाउ भएकोले उपचार र स्वास्थ्य परीक्षण फागुन २० गते दैलेख अस्पतालमा भयो। प्रहरीले गरेको अनुन्धानको आधारमा जिल्ला सरकारी वकील कार्यालयले दैलेख जिल्ला अदालतमा चैत १५ गते जबरजस्ती करणी सम्बन्धी अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतका न्यायाधीश दण्डपाणी लामिछानेको चैत १६ गतेको इजलासले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाइएको अदालतका श्रेस्तेदार उपसचिव इन्द्रबहादुर कार्कीले बताए।

११ वर्षीया बालिकालाई २०७८ चैत १५ गते राति मोवाइलमा टिकटक देखाउने बहानामा बलात्कार गरेको भन्दै काभ्रे जिल्ला पाँचखाल नगरपालिका-६ होक्स घर भई हाल नारायण नगरपालिका-७ किमुगाउँमा डेरा गरी बस्ने २६ वर्षीय सिबु तामाङविरुद्ध पीडित पक्षले चैत १५ गते उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले ०७८ चैत १५ गते डेराबाटै गिरफ्तार गऱ्यो। मध्यपहाडी राजमार्गको निर्माणाधिन सडकमा मजदूरी गर्ने आरोपित तामाङले आफ्नो डेरा नजिककी ती बालिकालाई मोबाइलमा टिकटक देखाउने बाहनामा चैत १५ गते राति बलात्कार गरेको प्रहरी अनुसन्धानबाट खुलेको बताइएको छ। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण चैत १५ गते राति नै दैलेख जिल्ला अस्पतालमा भयो। प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकील कार्यालयमार्फत् जिल्ला अदालतमा ०७९ वैशाख ७ गते कर्तव्य ज्यान सम्बन्धी अभियोग दर्ता गऱ्यो। अभियोग सम्वन्धमा वैशाख ८ गते भएको थुनछेक बहसपछि जिल्ला अदालतका न्यायाधीश दण्डपाणी लामिछानेको इजलासले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाइएको अदालतका श्रेस्तेदार उपसचिव इन्द्रबहादुर कार्कीले बताए।

१५ वर्षीया बालिकालाई माघ ९ गते बालविवाह गरेको भन्दै दुल्लू नगरपालिका-१२ दहका १९ वर्षीय गोविन्द परियारलाई प्रहरीले ०७८ माघ १४ गते घरबाटै गिरफ्तार गऱ्यो। प्रहरीको अनुसन्धान प्रतिवेदनका आधारमा जिल्ला सरकारी वकील कार्यालयले माघ २६ गते आरोपितविरुद्ध दैलेख जिल्ला अदालतमा बालविवाह सम्वन्धी अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको माघ २७ गते भएको थुनछेक बहसपछि बालिका १८ वर्ष मुनिको भएको अदालतले खोजेको बखत हाजिर गराउने गरी अभिभावकको जिम्मामा छाडिएको र बालविवाह गर्ने आरोपित युवक बयस्क भएको कारण एक लाख २० हजार धरौटी तोकेकोमा फागुन १ गते अदालतमा तोकिएको धरौटी रकम बुझाएर तारिखमा रिहा भएको अदालतका श्रेस्तेदार उपसचिव इन्द्रबहादुर कार्कीले बताए।

जाजरकोट

९ वर्षीया बालिकालाई २०७८ माघ ८ गते दिउँसो बलात्कार गरेको भन्दै नलगाड नपा-१२ अवलगुर्ताका ४४ वर्षीय नेत्रबहादुर नेपाली विरुद्ध बालिकाका आफन्तले माघ ८ गते इलाका प्रहरी कार्यालय दल्लीमा उजुरी दिए भने माघ १७ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा लिखित उजुरी दिए। आरोपितले बालिका घरमा एक्लै खेलिरहेको समयमा ललाई फकाई कोठामा लगेर जबरजस्ती बलत्कार गरेको प्रहरीमा दिएको उजुरीमा उल्लेख छ। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण माघ ९ गते स्वास्थ्य सेवा कार्यालयमा भयो। आरोपितलाई प्रहरीले माघ १६ गते आरोपितको घरबाट गिरफ्तार गऱ्यो। आरोपितविरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय मार्फत् फागुन ९ गते जिल्ला अदालतमा बाल यौन दुरुपयोग अभियोगमा मुद्दा दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको फागुन १० गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठयो।

रुकुम पश्चिम

१३ वर्षीया बालिकालाई ०७८ फागुन १७ गते यौन दुर्व्यवहार गरेको भन्दै गुलरिया नगरपालिका- १२ कालिकानगर बर्दिया स्थाई घर भई हाल चौरजहारी नगरपालिका- १ नार्जी बस्ने ३२ वर्षीय दिपक परियारविरुद्ध बालिकाका बुबाले ०७८ फागुन २९ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुकुम पश्चिममा उजुरी दिए। आरोपितलाई जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुकुम पश्चिमले मौखिक उजुरीका आधारमा फागुन २७ गते गिरफ्तार गऱ्यो। बालिका आरोपित दीपकको जन्मदिनमा गएको र त्यहाँ आफूलाई दिपकले रेडबुलमा मादक पदार्थ मिसाएर खुवाई यौन दुर्व्यवहार गरेको प्रहरी कार्यालयमा दिएको उजुरीमा उल्लेख छ। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण फागुन २८ गते जिल्ला अस्पताल सल्लेमा भयो। आरोपितविरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिलमार्फत जिल्ला अदालत रुकुम पश्चिममा चैत २१ गते अभियोगमा मुद्दा दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतका न्यायाधीश विद्याराज पौडेलको चैत २२ गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठायो।

सल्यान

१७ वर्षीया बालिकालाई ०७८ पुस १७ गते यौन दुर्व्यवहार गरेको आरोपमा बाँके जिल्ला राप्ती सोनारी गाउँपालिका-८ का ३६ वर्षीय विनोद घर्तीविरुद्ध पीडित पक्षले पुस १८ गते इलाका प्रहरी कार्यालय लुहाममा उजुरी दियो। प्रहरीले आरोपितलाई पुस १८ गते कालीमाटी गाउँपालिका -२ कालीमाटीबाट गिरफ्तार गरेको इलाका प्रहरी कार्यालय लुहामका प्रमुख इन्सपेक्टर श्याम प्रकाश यादवले बताए। बालिका कालीमाटीमा आफन्तको घरमा आएको समयमा पीडितको घर नजिकै बाटोमा एक्लै हिँडिरहेको समयमा आरोपितले यौन दुर्व्यवहार गरेको प्रहरी कार्यालयमा दिइएको उजुरीमा उल्लेख छ। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण पुस १७ गते स्वास्थ्य सेवा कार्यालय सल्यानमा भयो। आरोपितविरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय मार्फत् माघ १२ गते जिल्ला अदालत सल्यानमा जबरजस्ती करणी प्रयास अन्तरगत मुद्दा दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको माघ १२ गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाएको अदालतका श्रेस्तेदार हेमन्त ज्ञवालीले बताए।हालसम्म मुद्दा विचाराधीन अवस्थामा रहेको छ।

१७ वर्षीया बालिकालाई २०७८ पुस १७ गते बलात्कार गरेको आरोपमा कालिमाटी गाउँपालिका- ३ का ४५ वर्षीय सरकेन्द्र शिशिर मगरविरुद्ध पीडित पक्षले पुस २० गते इलाका प्रहरी कार्यालय लुहाममा उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले पुस २० गते गिरफ्तार गरेको इलाका प्रहरी कार्यालय लुहामका प्रमुख इन्स्पेक्टर श्याम प्रकाश यादवले बताए। आरोपितले बालिकालाई आफ्नै पसलमा बोलाएर बलात्कार गरेको प्रहरीमा दिएको उजुरीमा उल्लेख छ। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण पुस २० गते स्वास्थ्य सेवा कार्यालय सल्यानमा भयो। आरोपितविरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय मार्फत् माघ ११ गते जिल्ला अदालतमा जबरजस्ती करणी अन्तरगत मुद्दा दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको माघ १२ गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाएको अदालतका श्रेस्तेदार हेमन्त ज्ञवालीले बताए। हाल मुद्दा विचारधीन छ।

१५ वर्षीया बालिकालाई २०७८ माघ ४ गते यौन दुर्व्यवहार गरेको आरोपमा कपुरकोट गाउँपालिका-३, लामिडाँडाका ३७ वर्षीय झक्कुप्रसाद बुढाविरुद्ध पीडित पक्षले माघ ५गते इलाका प्रहरी कार्यालय लुहाममा उजुरी दियो। आरोपितलाई प्रहरीले माघ ५ गते घरबाटै गिरफ्तार गऱ्यो। बालिका मामाघर गएको समयमा आरोपितले यौन दुर्व्यवहार गरेको प्रहरीमा दिएको उजुरीमा उल्लेख छ। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण माघ ६ गते स्वास्थ्य सेवा कार्यालय सल्यानमा भयो। आरोपितविरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय मार्फत् माघ २३ गते जिल्ला अदालत सल्यानमा जबरजस्ती करणी अन्तर्गत मुद्धा दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको माघ २३ गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाएको अदालतका श्रेस्तेदार हेमन्त ज्ञवालीले बताए। हाल मुद्धा विचाराधीन छ।

१७ वर्षीया बालिकालाई २०७८ फागुन १९ गते राति बलात्कार गरेको आरोपमा सिद्ध कुमाख गाउँपालिका -२ बरागाउँका ६० वर्षीय मंगले चलाउने विरुद्ध पीडित पक्षले फागुन २३ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय सल्यानमा उजुरी दिए। आरोपितले बालिकालाइ विभिन्न प्रलोभनमा पारी बलात्कार गरेको पीडितका बाबुले बताए। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण फागुन २३ गते सल्यान अस्पतालमा भयो। घटना पश्चात् आरोपित फरार रहेकाले खोजी भइरहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सल्यानका इन्सपेक्टर अर्जुन पौडेलले बताए।

१६ वर्षीया बालिकालाई ०७८ चैत ५ गते राति सुतिरहेको अवस्थामा यौन दुर्व्यवहार गरेको आरोपमा बनगाड कुपिण्डे नगरपालिका-८ कालढुँगाका २६ वर्षीय पिमलाल कवर विरुद्ध पीडित पक्षले चैत १० गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले चैत १० गते घरबाट गिरफ्तार गऱ्यो। बालिकाको स्वास्थ्य परीक्षण चैत १० गते जिल्ला अस्पताल सल्यानमा भयो। आरोपित विरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय मार्फत् चैत २१ गते जिल्ला अदालत सल्यानमा कर्तव्य ज्यान अन्तरगत मुद्दा दर्ता गऱ्यो। हाल सो मुद्दा विचाराधीन रहेको अदालतका श्रेस्तेदार हेमन्त ज्ञवालीले जानकारी दिए।

महिलाविरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव, दुर्व्यवहार बलात्कार, बलात्कार प्रयास, यौन दुर्व्यवहार जुम्ला

२० वर्षीया महिलालाई २०७८ पुस १७ गते बलात्कार गरेको आरोपमा चन्दननाथ नगरपालिका- ९ का २१ वर्षीय भक्तबहादुर नेपालीविरुद्ध पीडितले पुस १८ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय जुम्लामा उजुरी दिइन्। प्रहरीले आरोपितलाई पुस १७ गते घरबाटै गिरफ्तार गऱ्यो। महिलाको स्वास्थ्य परीक्षण पुस १७ गते कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान शिक्षण अस्पताल जुम्लामा भयो। आरोपितविरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिलमार्फत जिल्ला अदालत जुम्लामा माघ ६ गते जवरजस्तीकरणी अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको माघ १० गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठायो।

२१ वर्षीया महिलालाई २०७८ फागुन २८ गते बलात्कार गरेको आरोपमा गुठीचौर गाउँपालिका- ४ बालुवाका ३४ वर्षीय राजु भन्ने डम्बर अधिकारीविरुद्ध पीडितका आफन्तले फागुन ३० गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले फागुन २९ गते घरबाटै गिरफ्तार गऱ्यो। महिलाको स्वास्थ्य परीक्षण फागुन २९ गते कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान शिक्षण अस्पतालमा भयो। आरोपितविरुद्ध जिल्ला प्रहरी कार्यालय जुम्लाले सरकारी वकिलमार्फत चैत २१ गते जिल्ला अदालत जुम्लामा अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको चैत २१ गतेको आदेशले आरोपितलाई १ लाख रुपियाँ

महिलाविरुद्ध भएका हिंसाबाट पीडित सङ्ख्या (जनवरी-मार्च २०२२)

बलात्कार	४
घरेलु हिंसा	४३
बहुविवाह	८
बलात्कार प्रयास	२
यौन दुर्व्यवहार	४
जम्मा	६१

धरौटीमा रिहा गरेको अदालतका सुपरिटेन्डेन अष्ट अधिकारीले बताए।

२३ वर्षीया महिलालाई ०७८ फागुन २१ गते बलात्कार गरेको आरोपमा तिला गाउँपालिका - ३ का २१ वर्षीय भरत बुढाविरुद्ध पीडित पक्षले फागुन २७ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय जुम्लामा उजुरी दिए। महिलाको स्वास्थ्य परीक्षण फागुन २७ गते कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान शिक्षण अस्पताल जुम्लामा भयो। आरोपितलाई प्रहरीले फागुन २२ गते कुडारी बजारबाट गिरफ्तार गऱ्यो। आरोपितविरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिलमार्फत चैत १५ गते जिल्ला अदालत जुम्लामा जवरजस्तीकरण अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको चैत १६ गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाएको अदालतका सुपरिटेण्डेन अष्ट अधिकारीले बताए।

१८ वर्षीया युवतीलाई २०७८ फागुन २१ गते बलात्कार गरेको आरोपमा तिला गाउँपालिका - ३ का हरिकृष्ण रावतविरुद्ध पीडित पक्षले फागुन २७ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय जुम्लामा उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले फागुन २२ गते कुडारी बजारबाट गिरफ्तार गऱ्यो। युवतीको स्वास्थ्य परीक्षण फागुन २७ गते कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान शिक्षण अस्पताल जुम्ला मा भयो। आरोपितविरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिलमार्फत चैत १५ गते जिल्ला अदालत जुम्लामा जवरजस्तीकरण अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको चैत १६ गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाएको अदालतका सुपरिटेण्डेन अष्ट अधिकारीले बताए।

दैलेख

१८ वर्षीया युवतीलाई २०७८ माघ ११ गते दिउँसो बलात्कार गरेको भन्दै १७ वर्षीय बालकविरुद्ध पीडित पक्षले माघ ११ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले माघ १२ गते दैलेख सदरमुकामबाट गिरफ्तार गऱ्यो। आरोपितले युवतीलाई नारायण नगरपालिका-७ को पानतोली जंगलमा बलात्कार गरेको पीडित पक्षले दिएको उजुरीमा उल्लेख छ। पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण माघ ११ गते दैलेख अस्पतालमा भयो। प्रहरीले गरेको अनुन्धानको आधारमा जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय दैलेखले फागुन ३ गते आरोपितविरुद्ध जिल्ला अदालतमा जबरजस्ती करणी सम्बन्धी अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको फागुन ५ गतेको अदेशले बालक १८ वर्ष मुनिको भएको अदालतले खोजेको बखत हाजिर गराउने गरी अभिभावकको जिम्मामा छाडिएको श्रेस्तेदार उपसचिव इन्द्रबहादुर कार्कीले बताए।

१९ वर्षीया युवतीलाई २०७८ माघ ११ गते बलात्कार गरेको भन्दै दुल्लू नगरपालिका-१२ गौरी दहगाउँका २३ वर्षीय मनोज सुनारविरुद्ध पीडित पक्षले माघ ११ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले माघ १२ गते घरबाट गिरफ्तार गऱ्यो। आरोपितले युवतीलाई दुल्लू नगरपालिका-११ कालभैरबको एक जना आफन्तको घरमा बलात्कार गरेको प्रहरीमा दिइएको उजुरीमा उल्लेख छ। प्रहरीले गरेको अनुन्धानको आधारमा जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय दैलेखले आरोपितविरुद्ध फागुन ८ गते जिल्ला अदालतमा जबरजस्तीकरणी सम्बन्धी मुद्दा दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको फागुन ९ गतेको थुनछेक बहसपछि जिल्ला न्यायाधीश दण्डपाणी लामिछानेको इजलासले आरोपितलाई ५ लाख रुपियाँ धरौटी तारेखमा रिहा गरिएको श्रेस्तेदार उपसचिव इन्द्रबहादुर कार्कीले बताए।

२९ वर्षीया महिलालाई २०७८ फागुन २४ गते यौन दुर्व्यवहार गरेको भन्दै जाजरकोट जिल्ला जुनिचाँदे गाउँपालिका-२ मजकोट २६ वर्षीय कृष्ण परियारविरुद्ध फागुन २५ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले फागुन २६ गते बेस्तडाबाट गिरफ्तार गऱ्यो। पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण फागुन २५ गते दैलेख अस्पतालमा भयो। प्रहरीले गरेको अनुन्धानको आधारमा जिल्ला सरकारी वकील कार्यालय दैलेखले आरोपितविरुद्ध चैत २२ गते जिल्ला अदालतमा जबरजस्तीकरणी सम्बन्धी अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको चैत २३ गतेको थुनछेक बहसपछि जिल्ला न्यायाधीश दण्डपाणी लामिछानेको इजलासले आरोपितलाई थुनामा राख्ने आदेश दिएको श्रेस्तेदार उपसचिव इन्द्रबहादुर कार्कीले बताए।

जाजरकोट

२६ वर्षीया महिलालाई २०७८ फागुन २२ गते दिउँसो बलात्कार गरेको भन्दै जुम्ला जिल्ला सिंजा गाउँपालिका-१ जाँचका २५ वर्षीय गोकर्ण नेपालविरुद्ध पीडितले फागुन २३ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिइन्। पीडितको स्वास्थ्य परीक्षण फागुन २३ गते स्वास्थ्य सेवा कार्यालयमा भयो। आरोपितलाई ०७८ फागुन २३ गते भेरी नपा-५ इबरका स्थानीयले प्रहरी समक्ष बुझाएका थिए। प्रहरीले घटनाको अनुसन्धान पछि ०७८ चैत ५ गते घटना अदालतमा पेश गरेको र जिल्ला अदालत जाजरकोटको ०७८ चैत ५ गतेनै आरोपितलाई कारागार थुनामा राख्ने आदेश गरेको थियो।

सल्यान

४० वर्षीया महिलालाई बलात्कार गरेको भन्दै सिद्धकुमाख गाउँपालिका-४ झारगाउँ निवासी ५८ वर्षीय रघुविर चलाउनेका विरुद्ध ०७८ फागुन १७ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय सल्यानमा पीडितपक्षले उजुरी दिएको छ। ०७८ साउन १५ गते स्थानीय जंगलमा आरोपितले बलात्कार गरेको पीडित महिलाले आरोप लगाएकी छन्। मजदुरीका लागि पति भारतमा रहेको समयमा घटना भएको र घटनाका विषयमा कसैलाई जानकारी नदिनु भनी आरोपितले धम्की दिएका कारण घटना पछि मात्र बाहिर आएको हो। हाल ७ महिनाकी गर्भवती रहेकी पीडितको स्वास्थ्य परिक्षण ०७८ फागुन १७ गते स्वास्थ्य सेवा कार्यालय सल्यानमा गरियो। घटनापछि आरोपित फरार रहेको र हालसम्म उनको खोजी कार्य जारी रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सल्यानका इन्स्पेक्टर अर्जुन पौडेलले जानकारी दिए।

सुर्खेत

२४ वर्षीया महिलालाई २०७८ चैत १६ गते बलात्कार प्रयास गरेको भन्दै गुर्भाकोट नगरपालिका-२ ढावका २७ वर्षीय सुवर्ण ढकालविरुद्ध पीडितले चैत १७ गते मेहलकुनास्थित प्रहरी चौकीमा उजुरी दिइन्। आरोपितले घरमा पति नभएको अवस्थामा राति घरभित्र पसेर बलात्कार प्रयास गरेको पीडितले प्रहरीमा दिएको उजुरीमा उल्लेख छ। घटना पश्चात् आरोपित फरार रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय सुर्खेतका डिएसपी रामप्रसाद घर्तीले बताए।

परिवारजनबाट हत्या

सल्यान

कुमाख गाउँपालिका-५ की ४६ वर्षीया रामकली दमाइको पुस १९ गते राति घरमा सुतिरहेको समयमा पति ४७ वर्षीय सगुरे दमाइले मदिरा सेवन गरी फलामको सब्बल प्रहार गरी हत्या गरेको भन्दै छोरा २३ वर्षीय हिरालाल दमाइले जिल्ला प्रहरी कार्यालय सल्यानमा पुस २० गते उजुरी दिए। आरोपितलाई प्रहरीले पुस १९ गते घरबाटै गिरफ्तार गऱ्यो। शवको पोष्टमार्टम पुस २० गते जिल्ला अस्पताल सल्यानमा भयो। शव पुस २१ गते छोरा हिरालाल दमाइले बुझी सद्गत गरे। आरोपित विरुद्ध प्रहरीले जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय मार्फत् माघ ५ गते जिल्ला अदालत सल्यानमा कर्तव्य ज्यान अन्तरगत मुद्दा दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतको माघ ६ गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाएको अदालतका श्रेस्तेदार हेमन्त ज्ञवालीले बताए। हाल मुद्दा विचाराधीन अवस्थामा रहेको छ।

घरेलु हिंसा

मुगु

मुगुम कार्मारोङ गाँउपालिका–८ की ३२ वर्षीया छिजुम टोमा लामालाई २०७८ फागुन ५ गते पति ३६ वर्षीय छिरिङ्ग पाल्जोर लामाले मदिरा सेवन गरी कुटपिट गरे। आफूलाई दिनहुँ कुटपिट गर्ने गरेको भन्दै पीडितले फागुन ६ गते वडा अध्यक्ष धर्वा लामालाई जानकारी गराइन्। अध्यक्ष लामाले सोही दिन दुवै पक्षलाई बोलाई छलफल गराई आइन्दा कुटपिट नगर्ने शर्तमा दुवै जनालाई घर पठाएको भएपनि फागुन ६ गते बेलुका पुन: मदिरा सेवन गरी पीडितलाई कुटपिट गरेपछि फागुन ७ गतेबाट छिजुम माइति घरमै बस्दै आएकी छिन्। पीडितले न्यायको माग गर्दै मुगु कार्मारोङ गाँउपालिकाको न्यायिक समितिमा फागुन १० गते उजुरी दिइन्। न्यायिक समितिबाट हालसम्म कुनै प्रक्रिया अगाडी नबढेको न्यायिक समितिका संयोजक तथा गाउँपालिका उपाध्यक्ष छिरिङ तामाङले बताए।

दैलेख

नारायण नगरपालिका-११ की २४ वर्षीया सावित्री शाहीलाई २०७८ फागुन २२ गते साँझ पति २७ वर्षीय बखतबहादुर शाही कुटपिट गरेको भन्दै माइती पक्षले फागुन २३ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिए। आरोपितले पत्नीलाई चक्कु प्रहार गर्दा जोगाउन गएका ससुरा ४६ वर्षीय बमबहादुर चन्द र सालो १४ वर्षीय सुरेश चन्द पनि घाइते भए। पतिले दिनहुँ जस्तो कुटपिट गर्न थालेपछि पुस २९ गतेदेखि नौमुले गाउँपालिका-८ चौराठास्थित माइतीघरमा बस्दै आएकी थिइन्। आरोपितलाई प्रहरीले फागुन २४ गते घरबाट गिरफ्तार गऱ्यो। घाइतेहरुको गाउँकै मेडिकलमा प्राथमिक उपचारपछि दैलेख अस्पतालमा ल्याई थप उपचार फागुन २३ गते गरियो। प्रहरीले गरेको अनुसन्धानको आधारमा जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालयले आरोपितविरुद्ध जिल्ला अदालतमा चैत १८ गते ज्यानमार्ने उद्योगसम्बन्धी अभियोग दर्ता गऱ्यो। जिल्ला अदालतका न्यायाधीश दण्डपाणी लामिछानेको चैत २० गतेको आदेशले आरोपितलाई पुर्पक्षका लागि थुनामा पठाएको अदालतका श्रेस्तेदार उपसचिव इन्द्रबहादुर कार्कीले बताए।

रुकुम पश्चिम

बाँफीकोट गाउँपालिका- १० *ठाँटी*की १८ वर्षीया सपना बिकलाई पति ४० वर्षीय ललीत नेपालीले आफूलाई गालीगलौज गर्ने, कुटपिट गर्ने, खानलाउन नदिने तथा मानसिक रूपमा पनि पीडा दिने गरेको भन्दै ०७८ पुस १८ गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुकुम पश्चिममा निवेदन दर्ता गरिन्। पतिले आफूलाई ललाईफकाई विवाह गरेको उनको भनाइ छ। आरोपित नेपालीले आफुलाई कुटपिट गर्ने गरेको, खान लाउन तथा मानसिक तनाव दिँदा धेरै नै पीडित भएको पीडित सपनाको भनाइ छ। पीडितले निवेदन दिएपछि जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुकुममा पुस १८ गते दुवैजनालाई राखेर छलफल गरायो। छलफलपछि पनि मिल्न नसकेपछि दुवै जनालाई सोही दिन जिल्ला अदालत रुकुम पश्चिममा पठाइयो। अहिले जिल्ला अदालतमा सम्बन्धबिच्छेदमा मुदा दर्ता भई प्रक्रिया अगाडी बढेको छ।

सबै प्रकारका जातीय विभेद

सल्यान

छत्रेश्वरी गाउँपालिका-५ लेखपोखराकी ३७ वर्षीया दली सार्कीलाई २०७८ पुस १७ गते शारदा नगरपालिका-१२ स्यानिखालका ५० वर्षीय भोलाप्रसाद डाँगीले कुटपिट गरेको भन्दै पीडितले जिल्ला अदालत सल्यानमा जातीय विभेदको मुद्दा पुस १९ गते दर्ता गरिन्। आफूहरु खेतमा आलु खनिरहेको समयमा कुटो र लाठीले आरोपितले कुटपिट गरेको उनले बताइन्। कुटपिटबाट घाइते भएकी पीडितको उपचार पुस १७ गते परोपकार हस्पिटल प्राली शितलपाटीमा भयो। हाल उक्त मुद्दा जिल्ला अदालतमा विचाराधिन रहेको श्रेस्तेदार हेमन्त ज्ञवालीले बताए।

मानव अधिकार र सामाजिक न्यायका निम्ति

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

कर्णाली प्रदेशद्वारा प्रकाशित

सल्लाहकार/संयोजन/सम्पादन : नारायण सुवेदी, **व्यवस्थापक** : बुद्धि चौधरी

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका–७, इत्राम, सुर्खेत, फोन : ०८३–५२१४८९

इमेल : surkhet@insec.org.np, Website : www.inseconline.org